

RIERC Regionális
Innováció- és
Vállalkozáskutatási Központ

KUTATÁSI BESZÁMOLÓK

2009/001

GEM 2009 Magyarország Jelentés a szociális vállalkozások magyarországi helyzetéről

Szabó Mátyás

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Petheő Attila

Budapesti Corvinus Egyetem Kisvállalkozás-fejlesztési Központ

Sorozatszerkesztők

Szerb László

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Petheő Attila

Budapesti Corvinus Egyetem Kisvállalkozás-fejlesztési Központ

**Regionális Innováció- és
Vállalkozáskutatási Központ**

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar
H-7622 Pécs, Rákóczi út 80

Telefon: +36-72-501-599/63190

E-mail: rierc.center@ktk.pte.hu
Honlap: <http://hu.rierc.ktk.pte.hu/>

GEM 2009 Magyarország

Jelentés a szociális vállalkozások magyarországi helyzetéről

GEM 2009 Magyarország

Jelentés a szociális vállalkozások magyarországi helyzetéről

Szabó Mátyás

PhD hallgató

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar,
Regionális és Gazdálkodástani Doktori Iskola

Dr. Petheő Attila

egyetemi adjunktus

Budapesti Corvinus Egyetem
Kisvállalkozás-fejlesztési Központ

Globális Vállalkozói Monitor Magyarország

jelentések

Sorozatszerkesztők

Dr. Szerb László

Dr. Petheő Attila

A tanulmány megírását és kiadását az K 81527 kutatás keretén belül az OTKA finanszírozta

Tartalomjegyzék

Bevezetés - a definíciós nehézségek	4
A nonprofit fogalma Magyarországon	5
A szociális vállalkozástípusok megkülönböztetésének módszertana a GEM jelentésben	6
Szociális vállalkozások Magyarországon	14
A szociális vállalkozók nemek szerinti megoszlása	16
A szociális vállalkozások megoszlása kategóriák szerint.....	17
A szociális vállalkozások területi elhelyezkedése.....	19
Összefoglalás:.....	23
Irodalomjegyzék.....	23
Melléklet	25

Bevezetés - a definíciós nehézségek

Szociális vállalkozások körével foglalkozni a XXI. század elején nem úttörő, nem forradalmi gondolat. A piacgazdaságra korábban vagy később becsatlakozott országokban egyre nagyobb figyelmet kapnak a piaci kudarcok, és az olyan társadalmi értékek térvesztése, mint a felelősség vagy a szolidaritás. A figyelem növekedésével párhuzamosan egyre több megoldás is születik, amelyek közül az egyik a szociális vállalkozás. Ez olyan terület, amely a gazdasági térben jelenít meg önkéntességet, közösségvállalást, felelősséget, azaz erkölcsi normákat, feladatokat miközben akár jövedelemszerzési célja is lehet, de gyakran nem a profit a motiváció. Ezen vállalkozási forma térnyerése hívta életre ezt a jelentést, amely kísérletet tesz a hazai szociális vállalkozási szektor bemutatására.

Ahogy sok más társadalomtudományi fogalomnál is látható a szociális vállalkozások definíciójára sincs egységes álláspont. Nincs általánosan elfogadott, mindenhol azonos értelemben használt meghatározás. Eltérő kultúrák, jellemzők, gondolkodásmód mentén nehéz is közös nevezőt kialakítani. A nonprofit szektort és a nem-kormányzati szervezetek fogalmát a legtöbb szerző negatív definícióként közelíti meg, pl. nem állami, nem piaci és nem családi, vagy a pontosítás érdekében helyi sajátosságokkal egészítik ki. A nonprofitokkal kapcsolatos különböző definíciók oka gyakran az áll, hogy az eltérő

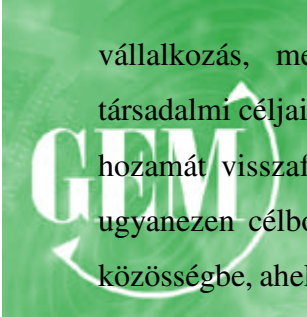
megnevezésekkel a szektor egy-egy jellemző sajátosságára hívják fel a figyelmet. Ilyenek lehetnek:

- „karitatív szektor” – adományoknak,
- „független szektor”- a harmadik társadalmi „erőnek”,
- „önkéntes szektor” - önkéntesség szerepének,
- „adómentes szektor” - a nonprofitokat egyes helyeken megillető adómentességének,
- „nem-kormányzati szektor” - a közösségi életben betöltött szerepét, és a társadalmi- és gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásának jelentőségét emeli ki [Salamon és Anheier, 1992].

A definíciós sokszínűséget (és azok árnyalatnyi különbségeit) jól példázza két meghatározás:

1. A szociális vállalkozásokat úgy lehet definiálni, mint olyan szervezeteket, melyeknek kizárólagos célja, hogy a közösség javát szolgálják, egy állampolgárokból álló csoport hozza létre őket és amelyben a tőke-befektetőknek az anyagi haszna korlátok közé szorul. Nagy értéket helyeznek a függetlenségükre és a folyamatban lévő társadalmi-gazdasági tevékenységekkel kapcsolatos gazdasági kockázatvállalásra. EMES Research Network definíció¹
2. A szociális vállalkozás egy olyan típusú

¹ Forrás: <http://www.emes.net/index.php?id=203> (letöltés ideje: 2012.10.27.)

vállalkozás, melynek elsősorban olyan társadalmi céljai vannak, melyek többletét/ hozamát visszaforgatják, újból befektetik ugyanezen célból a vállalkozásba vagy a közösségbe, ahelyett, hogy a részesedésben részesülők vagy tulajdonosoknak való profit maximalizálás vezérelné. [DTI 2002].

A nonprofit fogalma Magyarországon

Hazánkban gyakran használt még a „civil” és „nonprofit” megnevezés, de a hatályos magyar jogrendszerben hosszú ideig nem voltak önálló jogi kategóriák². A szociális vállalkozásokat szabályozását elsősorban a Gazdasági Társaságokról szóló törvény (2006. évi IV. tv.) egyes jogi személyekről szóló rendelkezései, valamint az adó- és pénzügyi jogszabályok tartalmazzák³. Nincs tehát külön törvény erre a szektorra vonatkozóan, így több tucat törvény és kormányrendelet vonatkozik alapításukra és gazdálkodásukra. Ilyenek:

- a szervezettípusok (jogi formák) szabályozását a Gazdasági Társaságokról
- a pénzügyi jellegű szabályokat az adó- és számviteli törvény,
- az állami támogatásokat a költségvetési törvény,
- A 2006. évi X. és 2012. évi XXXVII. törvény pedig a speciális helyzetű

szociális szövetkezeteket

Ugyanakkor külön törvények vonatkoznak az érdekképviselőkre, a közhasznú szervezetekre valamint az önkéntes munkára is.

Külön is említést érdemel a civil és nonprofit szervezetek nyilvántartását végző Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala (OITH). Ebből elvben megismerhető lenne a hazai civil és nonprofit szervezetek száma, tevékenysége és elérhetősége. A kutatásokat nehezítik azonban, hogy az adatállomány folyamatos frissítése, ellenőrzése nem történik meg.⁴ Ebből következően nincsenek pontos adataink a szociális vállalkozás szervezetek pontos számáról. A ma bejegyzett 300 szociális szövetkezetéről készült átfogó kutatás,⁵ viszont az egyéb formában működő (pl: nonprofit gazdasági társaságokról) készült részletes elemzés nem használható, mert nem lehet eldönteni, hogy milyen arányt képviselnek a szociális vállalkozások, hiszen nagy állami és önkormányzati intézmények is átalakultak nonprofit gazdasági társasággá. (Pl: Madách Színház, Magyar Közút, Markusovszky Kórház). [KSH, 2012]. Fontos még kiemelni a gyakorlatban használt öt ismérvet az szociális vállalkozások meghatározására:

- a profitszétosztás tilalma;
- a kormánytól való függetlenség;

² 2006-ban a Ptk. a nonprofit gazdasági társaságokat önálló jogi gazdasági formaként ismeri el.

³ Az elfogadás alatt álló új Polgári Törvénykönyv tervezete módosítja a Gazdasági Társaságokról szóló és a szövetkezeti törvényt is, így a későbbiekben ez fogja szabályozni a szociális vállalkozásokat a legtöbb kérdésben

⁴ A KSH adatai szerint körülbelül 60 ezer nonprofit szervezet működik Magyarországon az OITH adatai szerint viszont 80-100 ezer.

⁵ Simkó János – Tarjáni Orsolya (2011): A szociális szövetkezetek és a támogatásukat célzó programok vizsgálata

- az önkéntesség, öntevékenység elve;
- önkormányzatiság;
- intézményesültség.

Hazánkban az egyik legellentmondásosabb pont ezek közül az államtól és a kormányzattól való függetlenség. „... mivel az állami és önkormányzati szervek által alapított nonprofitok, illetve a döntően kormányzati támogatásból⁶ működő szervezetek (pl. egyes közalapítványok, közhasznú társaságok) esetében sokszor nem vagy csak korlátozottan érvényes, s tényleges státuszuk leginkább a nemzetközi szakirodalomban használt ún. „fél-állami” („Quango”) jelleggel írható le. Figyelembe kell azonban venni, hogy Magyarországon bizonyos nonprofit szervezeti formák (pl. közalapítványok) alapítója csak állami és/vagy önkormányzati szervezet lehet, és a magyarországi gyakorlat úgy alakult, hogy e szervezeteket is a szektorba sorolják.” [Bocz, 2009].

Jelen riport keretein belül szociális vállalkozói tevékenységnek nevezzük minden olyan magánszemélyi vagy szervezeti vállalkozói aktivitását, melynek célja egy társadalmi, szociális és/vagy környezetvédelmi törekvés elérése [GEM wp. 2010]. Bár, ahogy jeleztük korábban is, a szociális vállalkozások egységes

definíciójával még adós a szakirodalom, az előzőekben ismertetett kellően tág alapdefiníció segítségével képesek lehetünk nemzetközi összehasonlításokat tenni.

A szociális vállalkozástípusok megkülönböztetésének módszertana a GEM jelentésben

Az előbbi tág definíció miatt további szűkítés válhat szükségessé az alábbi szempontok szerint:

- a társadalmi célok jelenléte,
- a gazdasági alapokra való támaszkodás,
- innováció jelenléte.

A szociális küldetésen túl, megkülönböztetik a szociális vállalkozásokat aszerint, hogy mennyire piacorientáltak, vagyis bevételük mekkora része származik piaci forrásból. [Boschee - McClurg 2003] A kérdőívben két kérdés szerepelt a bevételi források azonosítására. Míg egy pontosító kérdéssel megkülönböztették, hogy a szociális tevékenységet nem a korábban említett hagyományos vállalkozás keretében végzi-e. Elkerülve ezzel a duplikálódást. A másik osztályozó tényező a szervezet innovációs orientációja, ami egyértelműen megkülönbözteti az Ashoka féle változás ügynököket, és az új megoldások kidolgozóit, a hagyományos módszerekkel működő szociális vállalkozásoktól.

⁶ Az állami támogatások egyre inkább meghatározó szerepére jó példa, hogy miközben 2006-ban a nonprofit szervezetek 37,5%-ának (21.732 db szervezetnek) származott az összes bevétel 75, vagy annál több százaléka állami forrásokból, ugyanez a mutató 1996-ban még csak 16,5% (7.485 db szervezet) volt. Az állami támogatások meghatározó szerepe miatt a szektor statisztikai eredményeinek publikálása során indokolt lenne külön elemezni ezeket a szervezeteket. A nonprofit szervezetekre

vonatkozó statisztikákban állami támogatásnak a következő bevételi források számítanak: a költségvetésből származó normatív és nem normatív támogatások, a központi alapoktól, a Nemzeti Civil Alapprogramból, a személyi jövedelemadó 1%-ból, az ÁFA visszatérítésből, a normatív és nem normatív önkormányzati támogatásból, a helyi költségvetési intézménytől kapott, valamint a helyi iparüzési adóból származó bevételek.

Az innovációs és a bevételi modellek kombinációi mentén alakult ki az 1. ábrán zöld színnel jelölt öt kategória.

Civil szervezetek (NGO) kategória: A kategóriába tartozik minden olyan szervezet, ami szociális küldetéssel rendelkezik, de bevételük kevesebb, mint 5%-a származik piaci forrásból. A kategórián belül innovációs szempont alapján két alcsoportot különböztetnek meg. A tradicionális civil szerveződés kialakult jól bevált módszerekkel éri el szociális célját, míg a nonprofit szociális vállalkozás függ az állami donoroktól és a tagdíjaktól, viszont innovatív megközelítéssel próbálja meg megvalósítani céljait.

Hibrid szociális vállalkozás: Ebbe a kategóriába kerülnek azok a szervezetek, akik magukat szociális vállalkozásnak titulálják, és bevételeik több, mint 5%-a származik piaci forrásból, továbbá minden olyan szervezet is ide került, ami szociális küldetés mellett hagyományos vállalkozásnak is besorolták magukat. Egy extrém formája a hibrid vállalkozásnak, amikor a szociális célok elérését a gazdasági megtérülésre való elsődleges fókuszálással képzelik el. A célok prioritásának alapján jöttek létre az újabb alkategóriák, aszerint, hogy a gazdasági cél hogyan viszonyul a környezeti és/vagy szociális célokhoz. A gazdasági orientációjú hibrid vállalkozásnál számszerűleg a gazdasági cél magasabb értékű, mint a környezeti vagy a szociális cél. Ennek komplementer, amire az ellentétje igaz, vagyis alacsony prioritású a gazdasági cél, azon szervezeteket sorolják a szociális orientációjú hibrid kategóriába.

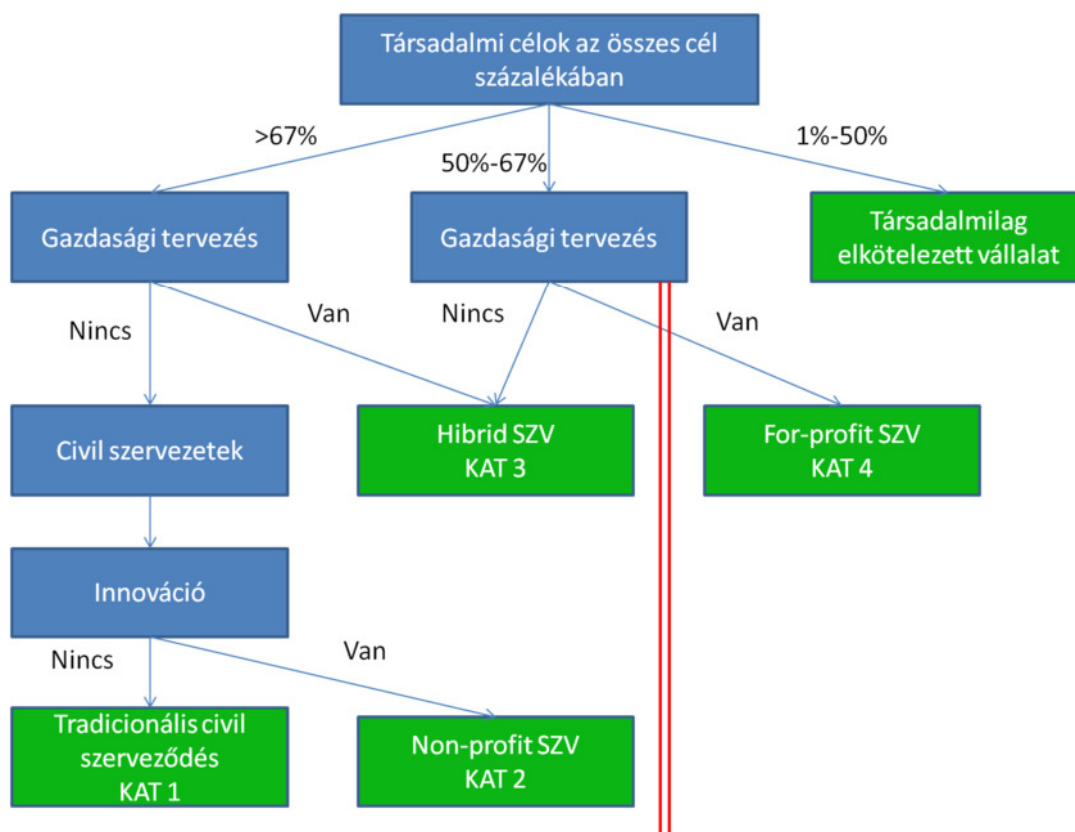
Társadalmilag elkötelezett (hagyományos) vállalkozás: A szakirodalom alapból kizárja a hagyományos vállalatokat, melyek elsősorban gazdasági céljaikat követik. De a kutatás során is bebizonyosodott, hogy létezik egy olyan szegmens, aki nem tartja magát szociális vállalkozásnak, mégis azt jelezték, hogy a szociális és környezeti célok fontos részét képezik küldetésüknek. Ebben a szegmensben szintén két alcsoportot azonosítottak a célok súlyozása alapján. Társadalmilag elköteleződött kategóriába kerültek, azok a hagyományos vállalkozások, ahol vagy a szociális vagy a környezeti cél fontossága meghaladja a gazdaságit, és for-profit szociális vállalkozási kategóriába kerültek, azok a vállalkozások, akiknél a szociális vagy a környezeti cél fontossága kétszeresen meghaladja a gazdaságit.

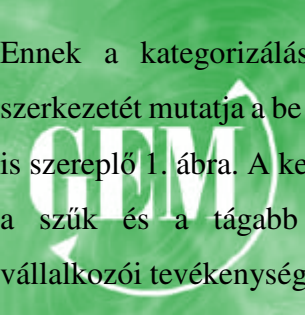
További kiegészítő kérdések is segítették a vizsgálatot, amelyek a szociális vállalkozó megismerésére, a tevékenységekre, az alapítás időpontjára, a társadalmi hatás mértékére/mérésének módjára irányultak. Ugyan sokan a társadalmi hatás szerint osztályozzák a szociális vállalkozásokat [Smith – Stevens 2010], ebben a kutatásban csak kiegészítő információként van jelen. Ezek alapján négy (plusz egy) csoportot tudunk elkülöníteni, amelynek a tulajdonságait az alábbi, 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat
Szociális vállalkozás csoportjai [GEM 2009 alapján]

	Társadalmi célok jelenléte	Gazdasági alapokra való támaszkodás	Innováció jelenléte
1. kategória: Tradicionális civil szerveződés	magas	nem jellemző	nincs
2. kategória: Non-profit szociális vállalkozás	magas	nem jellemző	van
3. kategória: Hibrid szociális vállalkozás	magas, de nem kizárólagos	fontos része a bevételeknek	üzleti terv függő
4. kategória: For-profit szociális vállalkozás	magas a gazdasági célok jelenléte, de még 50% alatti	szinte kizárólagos	üzleti terv függő
(+1 : Társadalmilag elkötelezett vállalat)	gazdasági célok kiegészítve CSR tevékenységgel	kizárólagos	üzleti terv függő

1. ábra
Szociális vállalkozói tevékenységek csoportosítását bemutató ábra [GEM 2009 alapján]

Ennek a kategorizálásnak a sematikus döntési szerkezetét mutatja be a GEM 2009 tanulmányban is szereplő 1. ábra. A kettős piros vonal választja el a szűk és a tágabb értelemben vett szociális vállalkozói tevékenységeket, ami alapvetően a 3. és a 4. kategória között található, ám nincs éles határ, így átfedések lehetnek. Egy még szűkebb értelmezésben csak azokat tekintjük, szociális vállalkozóknak, akiknek vállalkozása nem profitorientált és teljes jövedelmének legalább 25%-át a gazdasági tevékenységből állítja elő [Petheő 2009]. Ilyen értelemben szociális vállalkozás csak a 3. és esetleg a 4. kategóriában szereplőket tudjuk besorolni.

Nemzetközi adatok

A GEM 2009 vállalkozói felmérése keretében került sor a szociális vállalkozások felmérésére, ami a résztvevő 49 ország esetében alkalmas nemzetközi összehasonlításokra. Módszertanát tekintve a felmérés a lakosság körében reprezentatív interjúk készítésén alapul. A GEM egyik legfontosabb vállalkozási mutatója, a TEA (=total entrepreneur activity), ami a 18-64 éves populációban méri a vállalkozói aktivitást, vagyis azt, hogy a lakosság hány százaléka van vállalkozásalapítás közben, azaz tett lépéseket egy cég beindítását illetően, vagy már egy már meglevő „fiatal”⁷ vállalkozás tulajdonosa és menedzsere is egyben. Ehhez nagyon hasonló a SEA (= social entrepreneur activity) mutató, ami nem más, mint az előbbieken definiált változó a szociális vállalkozásokra értelmezve.

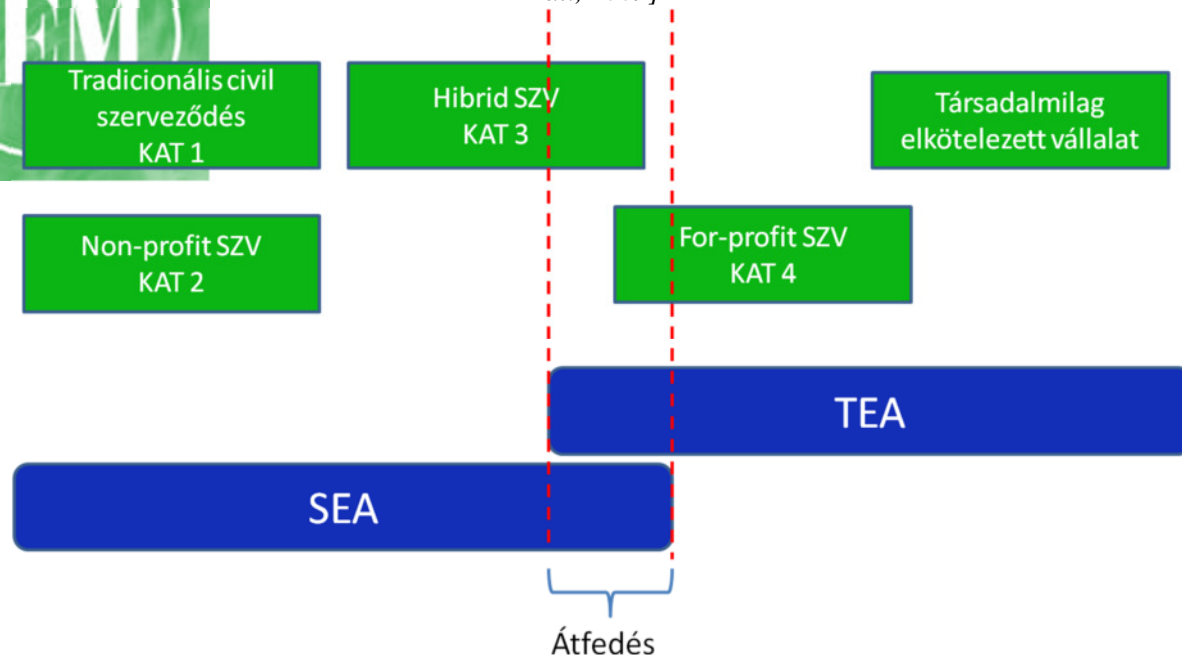
A következő (2.) ábra mutatja be a TEA és a SEA jelentését az 1. ábra és az 1. táblázat csoportosításait alkalmazva. Mint már korábban említettük, a hibrid szociális vállalkozások és a magas társadalmi célokat is kitűző for-profit vállalatok között különböző mértékű átfedés lehetséges, amit fontos figyelembe vennünk, ha az összes vállalkozói aktivitást szeretnénk mérni.

⁷ Három és fél évnél nem régebbi.

2.ábra

A teljes és a szociális (vagy társadalmi) vállalkozói aktivitás és a szociális vállalkozási típusok kapcsolata [Terjesen et al., 2009]

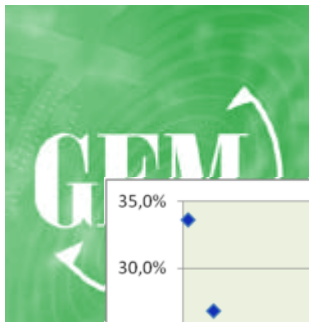
A vállalkozói aktivitás egyik leggyakoribb vizsgálati szempontja az országok fejlettségi szintje. A GEM a gazdasági fejlettség alapján három csoportba sorolja az országokat:

1. tényező-alapú gazdaságok: fejletlenebb országok, melyek főleg nyersanyagkínálatukra alapítják gazdaságukat,
2. hatékonyság-alapú gazdaságok: fejlődő illetve rendszerváltó országok, melyeknél a gazdaság hatékonyabb működtetése a cél,
3. innováció-alapú gazdaságok: fejlett országok, mely az ipari termelés első vonalába tartozó országok csoportja.

A következőkben néhány alapösszefüggést mutatunk be.

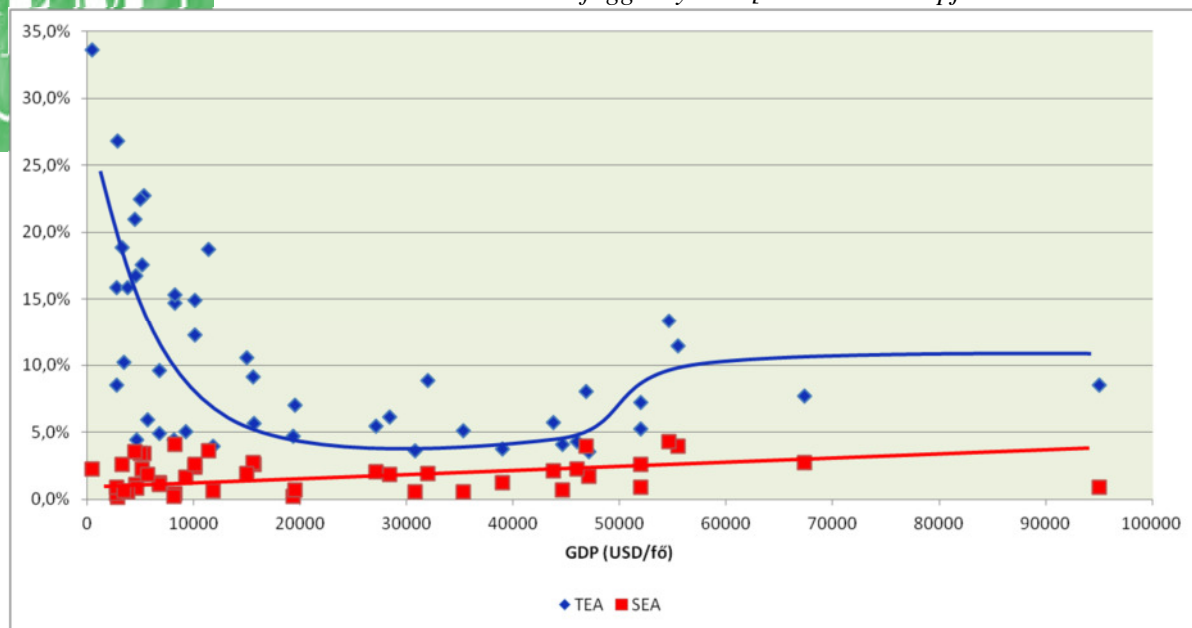
1. megállapítás: A szociális vállalkozásokkal foglalkozó szerzők általában egyetértenek abban, hogy a szociális vállalkozások térnyerésének előfeltétele mind a gazdasági fejlettség mind a vállalkozói kultúra fejlettsége. A korábban bemutatott TEA és SEA mutatók és az egy főre jutó GDP alakulása szemlélteti ezt (3. ábra). E szerint a TEA az egy főre jutó GDP-vel negatív trendet mutat⁸, míg a SEA esetében enyhén pozitív kapcsolatban látható. Ez az eredmény magyarázható az alapfeltevéssel, miszerint *a szociális vállalkozásoknak kedvez a nagyobb gazdaság*. Másik feltevés a szociális vállalkozói kedv valójában nem kisebb az alacsonyabb jövedelmű országokban, csak egyfajta mérési hiba áll fent.

⁸ Bár az ábrán is látható, hogy kb. 50 000 USD/fő-ből van egy felfelé ugrás, amitől kezdve konstans, a trend alapvetően negatívnak mondható.

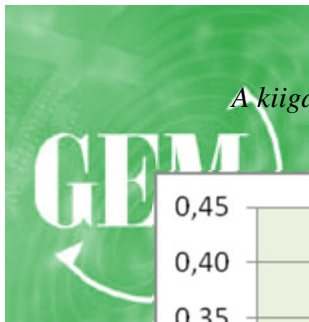
3. ábra

TEA és SEA alakulása a GDP függvényében [GEM 2009 alapján]

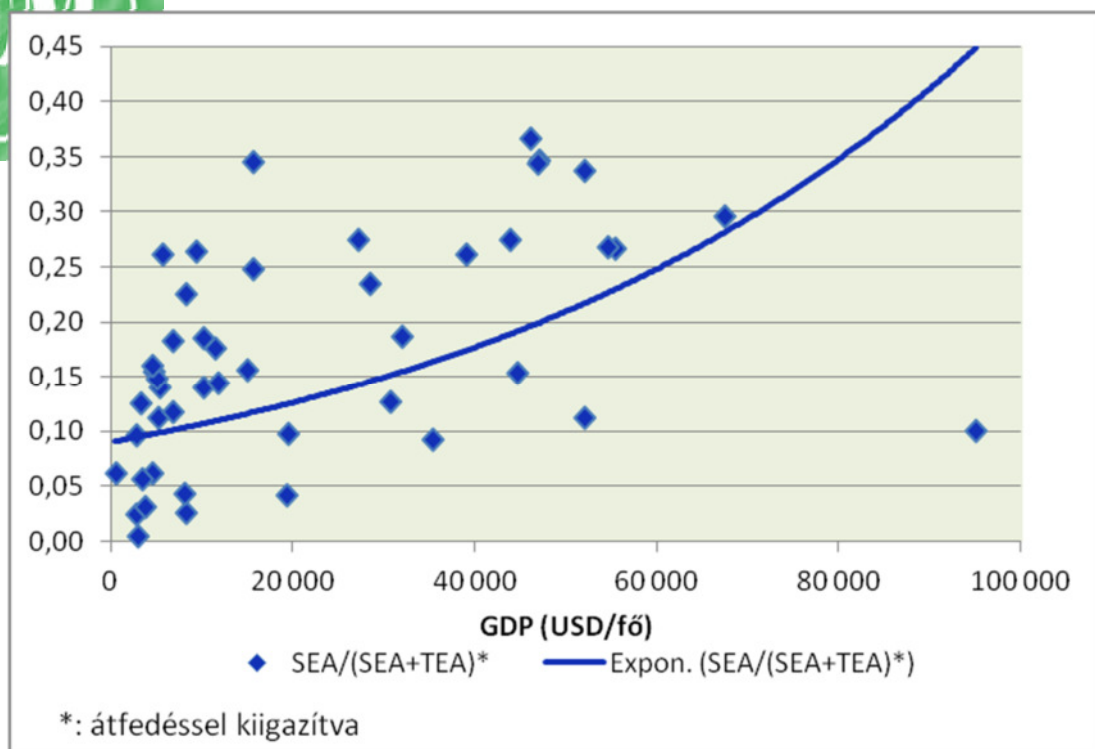
A harmadik feltevés szerint a *vállalkozási kedv szintje valójában nem különbözik az országokban, csak az intézményi keretek miatt máshogyan jelentkeznek*. Vagyis a szociális vállalkozások összes vállalkozáshoz viszonyított arányának növekedése jobban jellemző a gazdagabb országokra, ahol az intézményi rendszer kedvezőbb [Baumol 1990]. A vállalkozások hatékonyságának, termelékenységnek alakulásával foglalkozó művében Baumol több ország, több történelmi időszakán keresztül mutatja be, hogy módosítja a helyi intézmény rendszer és különösen az adópolitika a vállalkozások működését, és célrendszerét. A történelmi példákon jól látszik, hogy a gazdaságpolitikai intézmények az aktivitást nem, de a vállalati célokat (pl. adott történelmi

pillanatban nehézipar helyett agrárszektor választása) befolyásolják. Elfogadva és tovább gondolva ezt az ideát felvethető, hogy más intézményi környezetben más lesz a vállalkozások célválasztása is, így vállalkozó-barátiabb környezetben (magasabb GDP-vel rendelkező országokról ezt feltételezzük), intézményrendszerben nagyobb számban jelenhetnek meg atipikus (szociális) vállalkozási célok. A 4. ábrán a Baumol féle gondolat igazolódni látszik a GEM kutatásban is, hiszen az ábrán a szociális vállalkozási aktivitás látható az összes vállalkozó kedv (tehát a TEA és a SEA összege, az átfedésekkel kiigazítva) arányában, az egy főre jutó GDP függvényében.

4. ábra

A kiigazított SEA/(TEA+SEA) arány a GDP függvényében [GEM 2009 alapján]

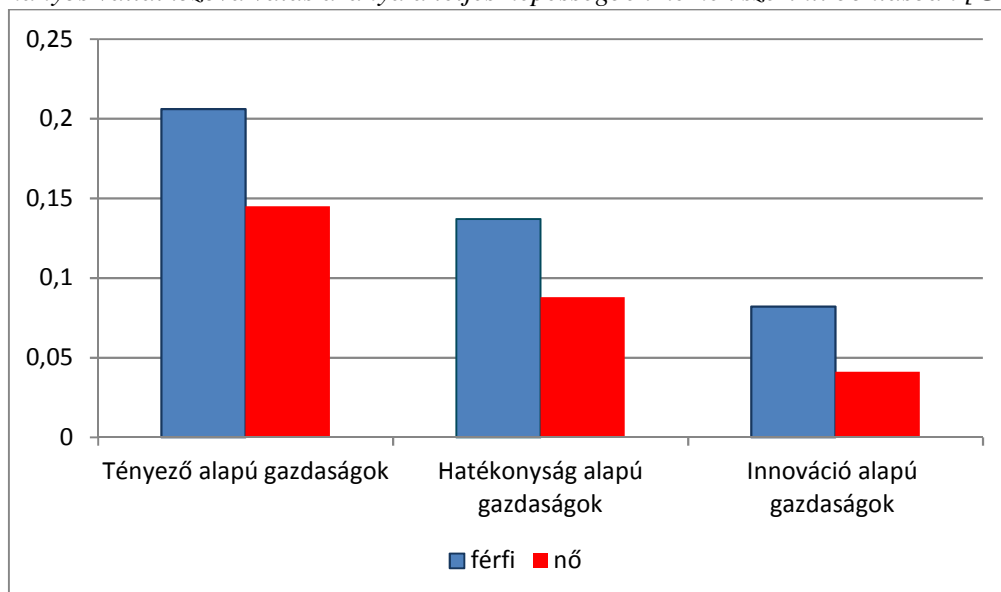

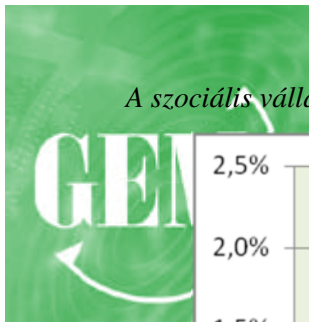
2. megállapítás: A szociális vállalkozók többsége férfi, és a gazdagság növekedésével egyre többen válnak szociális vállalkozóvá. Ezt láthatjuk az alábbi (5.) ábrán is, ami azt mutatja be, hogy a teljes népességben milyen arányban kívánnak a nők illetve a férfiak szociális vállalkozók lenni, illetve

van szociális vállalkozásuk. Ugyanakkor érdemes összehasonlítani, hogy a szociális és a hagyományos vállalkozóknál mekkora a nemek közötti olló! Az 5. és 6. ábra adatai azt mutatják, hogy az olló a hagyományos vállalkozások körében kisebb.

5. ábra

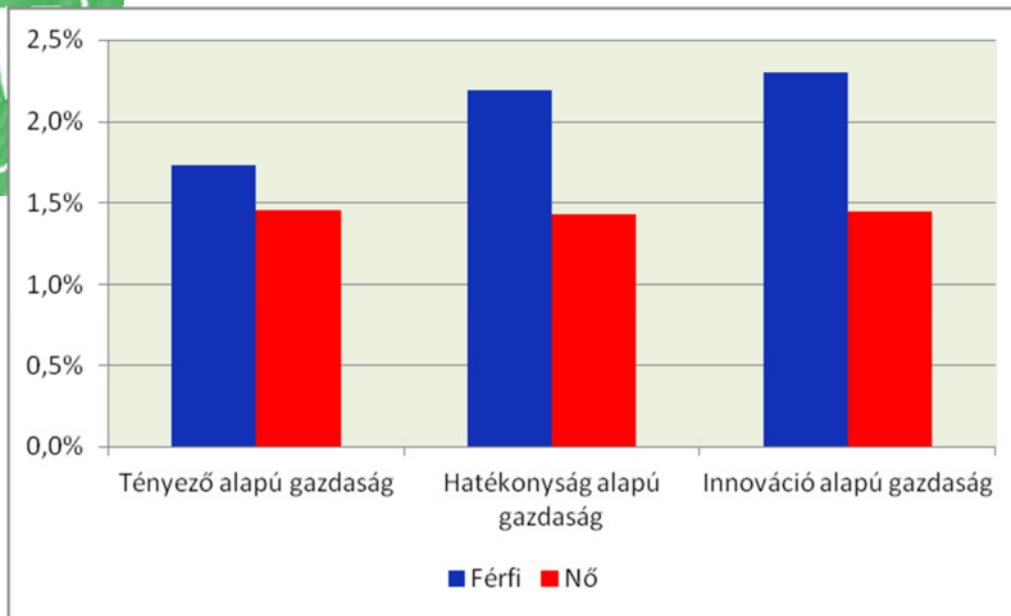
A hagyományos vállalkozóvá válás aránya a teljes népességben nemek szerinti bontásban [GEM 2009]

6. ábra

A szociális vállalkozóvá válás aránya a teljes népességben nemek szerinti bontásban [GEM 2009]

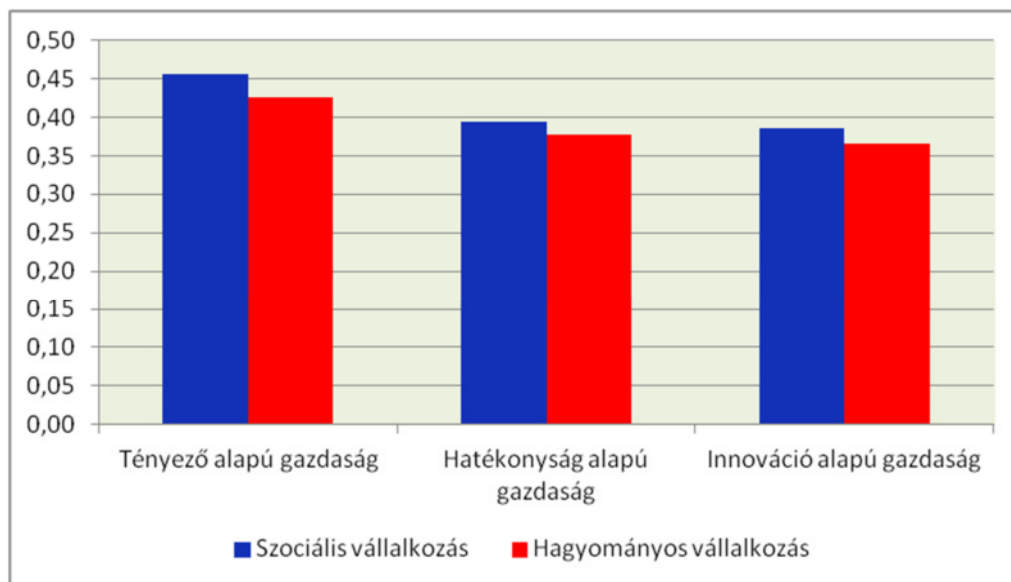

A 6. ábra azt mutatja meg, hogy a női vállalkozói aktivitás hány százalék a teljes aktivitásból. Jól látható, hogy ez a szociális vállalkozások esetében ez mindig magasabb, ami azt jelenti, hogy a nők relatív száma nagyobb a szociális vállalkozások

terén, mint a hagyományos vállalkozói aktivitások között. Mind a két ábrából lesűrhető megállapítás, hogy a nők aránya csökken a gazdaság fejlődésével, de az is látható, hogy ez a szociális vállalkozások esetében kisebb csökkenést jelent.

7. ábra

A vállalkozást tervező nők aránya az összes terv arányában ország-csoportonként [GEM 2009 alapján]

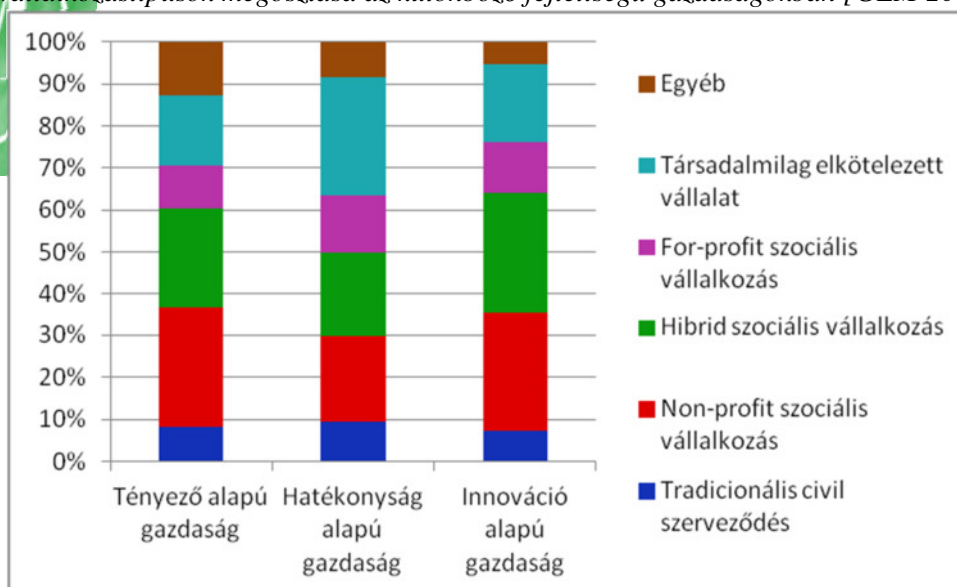
3. megállapítás: A gazdaság fejlődésével a szociális vállalkozói aktivitás eltolódik a szigorúan szociális vállalkozási területek irányába. Ez különösen jól megfigyelhető a hatékonyság és az innováció alapú gazdaságok között (8. ábra). A

tényező alapú gazdaságokban feltűnően magas az egyéb kategória. Logikusnak tűnik ezt a Baumol féle érveléssel alátámasztani: az eltérés okát az intézményi feltételekhez való alkalmazkodásban érdemes keresnünk.

8. ábra

Szociális vállalkozástípusok megoszlása az különböző fejlettségű gazdaságokban [GEM 2009 alapján]

Szociális vállalkozások Magyarországon

A magyarországi szociális vállalkozásokkal kapcsolatos adataink hiányosak. A téma kutatásával foglalkozó szervezetek és személyek⁹ négy, a szociális vállalkozásokat és nonprofit szervezeteket összefogó ernyőszervezetet azonosítottak. Ezek az alábbiak:

- Országos Foglalkoztatási Közalapítvány,
- Jóléti Szolgáltatások Alapítvány,
- Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége,
- Civil Foglalkoztatási Műhely.

Ezekben belül körülbelül 5-600-ra teszik a hibrid vállalkozások számát [Pethő 2009].

Mint már említettük is a nemzetközi adatok a magyarhoz hasonlóan hiányosak, illetve nehezen összehasonlíthatóak. De a GEM jelentés standardizált adatait felhasználva tudunk Magyarországra vonatkozó adatokat különböző aspektusban elemezni. Mivel Magyarországot a hatékonyság alapú gazdaságok közé sorolták, így az

általános következtetések alapján a következőket várjuk:

- Magyarország GDP-je a mintában közepes, így a szociális vállalkozások jelenlétét is közepesnek várjuk, sőt valamivel alacsonyabbnak is;
- szociális vállalkozók közül többen lesznek a férfiak, továbbá a férfi-nő arány nagyjából azonos lesz a hagyományos és a szociális vállalkozások között;
- a szociális vállalkozások nagy része profitorientált cég, aki társadalmi célokat is kitűz maga elé (tehát a 4. és a +1 kategória lesz a domináns);
- Magyarország a közép- és kelet-európai térségben élenjáró szerepet tölt be.

A következő 2. táblázat és 1 ábra összefoglalja Magyarország elhelyezkedését a mintában felállított rangsorokon belül.

⁹ Például Pethő Attila, Frey Mária, G. Fekete Éva, Soltész Anikó vagy a Nonprofit Kutatócsoport.

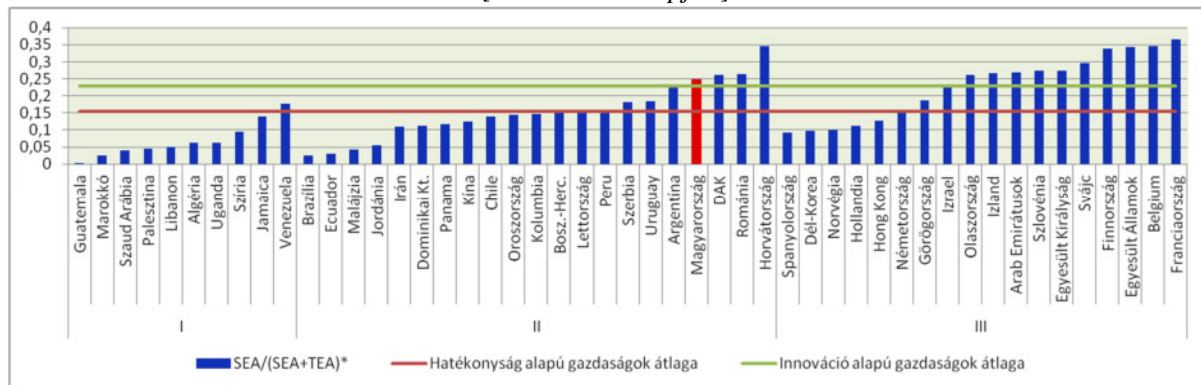
2. táblázat

Magyarország a mintában felállított rangsorokon belül [GEM 2009 alapján]

	Teljes minta	Hatékonyság alapú gazdaságok	Közép- és Kelet-Európa
GDP	21.	2.	2.
SEA	9.	4.	1.
SEA/(TEA+SEA)	14.	4.	3.

9. ábra

Szociális vállalkozói aktivitás és az összes vállalkozói aktivitás aránya országokra lebontva [GEM 2009 alapján]

Az 1. megállapításból tudjuk, hogy a GDP növekedésével a szociális vállalkozások gyakorisága is nő. A 2. és a 3. táblázatból is jól látható, hogy Magyarországon a szociális vállalkozói aktivitás (1,8%) jóval magasabb, mint azt a nemzeti jövedelemből következne. Ugyanakkor szociális vállalkozások aránya az összes vállalkozáson belül már nem ennyire kirívóan magas. Ez arra utal, hogy a vállalkozói aktivitás (8,2%) is magas, meghaladja a környező országok átlagát (Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Románia, Szlovénia, lásd. 9. ábra) és az átfedés (0,9%) és a SEA esetében mind a hatékonyság alapú gazdaságok, mind az innovációs gazdaságok súlyozatlan átlagát.¹⁰

3. táblázat

A TEA, TEA-SEA átfedés, SEA átlagai országcsoportonként, [GEM 2009 alapján]

	TEA	TEA-SEA átfedés	SEA
Tényező alapú gazdaságok	19,4%	0,5%	1,1%
Hatékonyság alapú gazdaságok	10,7%	0,6%	1,2%
Innováció alapú gazdaságok	6,1%	0,4%	1,5%

¹⁰ Meg kell jegyezni, hogy ez a kiugró vállalkozói aktivitás csak 2009-ben volt jellemző, sem előtte sem utána nem volt ilyen magas a TEA.

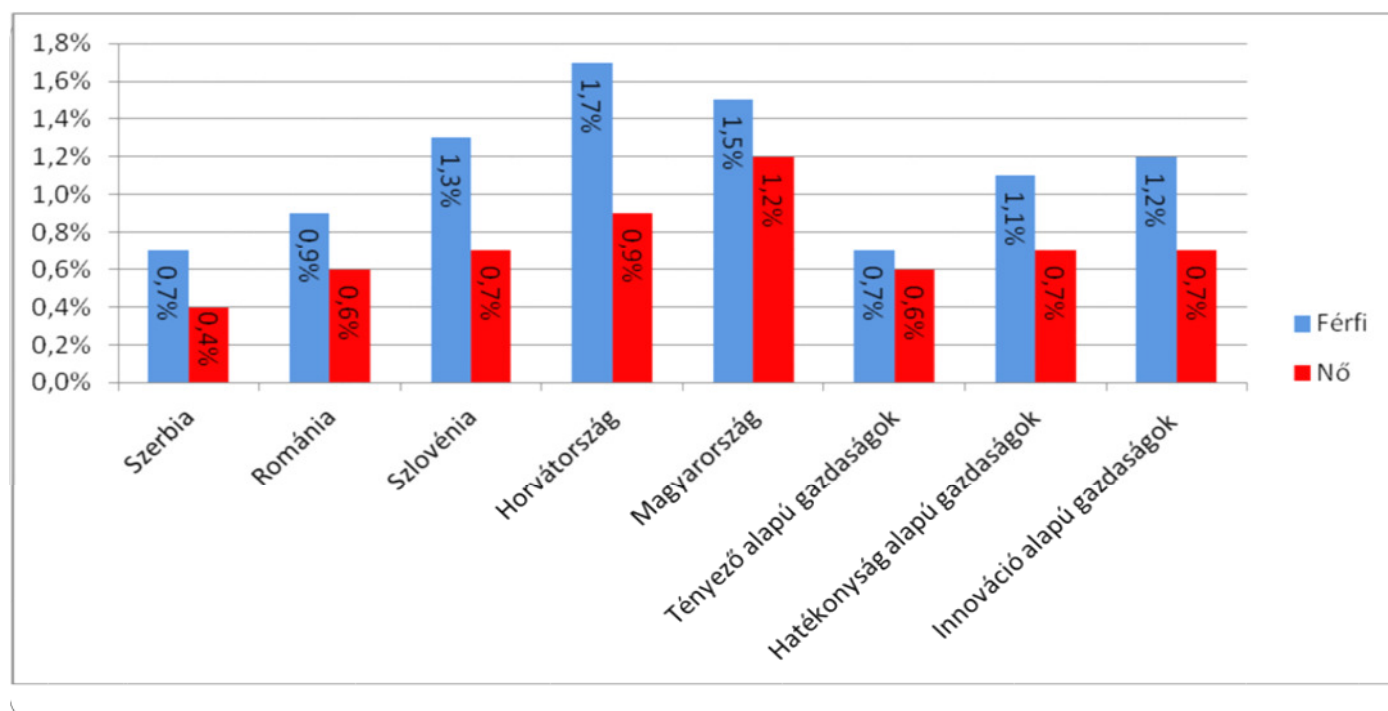
A szociális vállalkozók nemek szerinti megoszlása

A nemek közötti megoszlás esetében Magyarország tipikusnak mondható, ahogyan ezt a 10. ábra szemlélteti: már nem csak az arány, hanem az abszolút szám esetében is férfiféltet mutatkozik. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ez nem csak Magyarország sajátossága. A szomszédos országok mind – sőt talán még jobban is – tipikusnak mondhatóak, vagyis ez inkább közép-európai, mintsem magyar sajátosság, bár az országcsoportok átlaga is hasonló képet mutat. Magyarország ebben a tekintetben inkább a kiegyenlített országok közé kerül szemben például Horvátországgal. Észrevehető az is, hogy

ennek az arálynak nincsen szoros összefüggése a gazdasági fejlettséggel. Hazánk szempontjából érdemes megvizsgálni a velünk egy fejlődési, földrajzi, társadalomtörténeti kategóriába tartozó Közép,- és Kelet-Európai országok adatait. A korábban bemutatott fejlettségi fázis alapján felállított országcsoportokban Magyarország a „hatékonyság-vezérelt” államok közé tartozik. A fent összehasonlítható célcsoportként meghatározott régió országai közül ebbe a csoportban szerepel még: Horvátország, Románia és Szerbia és Szlovénia. A térség országai közül a kutatásban részt vett Szlovénia egy másik, „magasabb” fejlettségi fokú országokat, az innováció-vezérelt gazdaságokat tömörítő csoportba tartozik.

10. ábra

Magyarország és a környező országok szociális vállalkozói aktivitásának nemek szerinti megoszlásának összehasonlítása az átlagos értékekkel [GEM 2009 alapján]

A szociális vállalkozások megoszlása kategóriák szerint

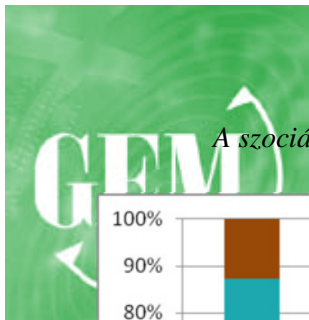
A szociális vállalkozói aktivitás típusainak alakulását mutatja be a 4. táblázat és a 11. ábra. A megoszlás formája Magyarországon nagyjából átlagosnak mondható, nagyjából a hatékonyság alapú és az innovatív gazdaságok között helyezkedik el. Ugyanakkor a hibrid szociális vállalkozások aránya meglehetősen magas (34%). Ha elfogadjuk a Baumol-féle érvelést, akkor ez azt jelenti, hogy a magyar intézményrendszer kedvez a szociális célok vállalkozási alapú megvalósításának. Érdekes ezzel szemben

megnézni a szomszédos Szerbiát, ahol a szociális vállalkozói aktivitás 85%-át, a civil szerveződések (21%) és a non-profit szervezetek (64%) töltik be. Romániában ezzel szemben szinte nyoma sincs utóbb említett non-profit vállalkozás jellegű szervezeteknek (0%). Magyarország a többi kategóriában (tradicionális civil szerveződések 3%, non-profit szociális vállalkozások 19%, for-profit szociális vállalkozás 13%, társadalmilag elkötelezett vállalat 22%) aránya nem éri el a hatékonyság vezérelt gazdaságok átlagát (9,20, 14, 28%) és semelyik kategóriában nincs régióvezető helyzetben.

4. táblázat

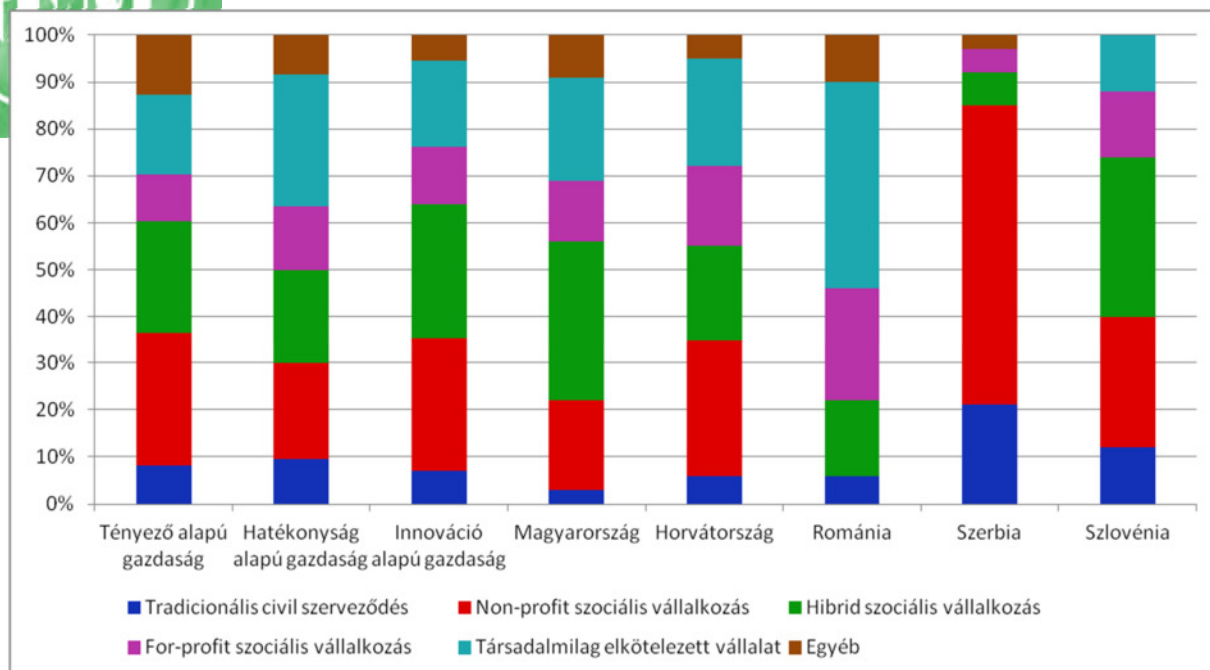
Szociális vállalkozó aktivitási típusai országcsoportok átlagában és a kutatásban résztvevő Kelet-európai országokban.

	Tradicionális civil szerveződés (Kat. 1)	Non-profit szociális vállalkozás (Kat. 2)	Hibrid szociális vállalkozás (Kat. 3)	For-profit szociális vállalkozás (Kat. 4)	Társ. elkötelezett vállalat (+1)
Horvátország	6%	29%	20%	17%	23%
Magyarország	3%	19%	34%	13%	22%
Románia	6%	0%	16%	24%	44%
Szerbia	21%	64%	7%	5%	0%
Szlovénia	12%	28%	34%	14%	12%
Összes tényező alapú gazdaság átlaga	8%	27%	25%	11%	18%
Összes hatékonyság alapú gazdaság átlaga	9%	20%	20%	14%	28%
Összes innováció alapú gazdaság átlaga	7%	28%	28%	12%	19%

11.ábra

A szociális aktivitás típusának alakulásának összehasonlítása [GEM 2009 alapján]

A szociális vállalkozások területi elhelyezkedése

A hazai területi adatok ismertetése előtt jelezni kell, hogy a GEM definícióhoz hasonló besorolású típusokról hazánkban nem folyt, nem folyik adatgyűjtés. A KSH a nonprofit szektor adatait méri és publikálja, de mint a korábbiakban láttuk a szociális vállalkozások egyrészt több szervezetet takar, mint a klasszikus nonprofitok köre, másrészt kevesebbet is (a nonprofitok közül a szociális szövetkezetek az egyedüli, ami teljes mértékben besorolható a szociális vállalkozások közé). A két halmaz tehát nem egyezik meg, de mivel a nonprofitok jellemzői és adatai vannak legközelebb a szociális vállalkozásokhoz, így azok területi eloszlásáról lehet legjobban következtetéseket levonni a szociális vállalkozásokra vonatkozóan.

Az adatok azt mutatják, hogy a hazai települések közel 90%-n¹¹ van nonprofit szervezet, de nagy különbségek vannak az egyes településtípusok között, de még azonos település méretűek között is a földrajzi elhelyezkedés mentén. Ugyan a területi tudományok egyik érdekes kérdése, hogy milyen kapcsolat van a nonprofitok területi elhelyezkedése és az adott település, régió társadalmi- és gazdasági mutatói, erőforrásai között, de még sincsenek pontosan alátámasztott hipotéziseink a kérdésben. A feltételezések szerint

- történeti- és kulturális hagyományok,
- az intézményi ellátottság,

- a lakossági szükségletek kielégítetlensége,
- a gazdasági szereplők jelenléte,
- a potenciális adományozói és támogatói csoportok előfordulása,
- a lakosság társadalmi aktivitása,
- a nonprofitok együttműködése az önkormányzati és piaci szereplőkkel egyaránt fontos szerepet játszik.

A 2006-os KSH felmérés mutatói szerint amelyet a nonprofit szektorról adtak ki, a nonprofit szektor településtípusok szerinti eloszlása általánosságban egyenletesnek mondható, jelentősebb különbségeket az egyes szervezeti fajták szerinti mutatkoznak. A főváros abszolút dominanciája (nonprofit szektor bevételei, foglalkoztatottai stb.) itt is megállapítható, sőt egyes szervezeti formák (egyesülés, intézmény) esetében 50% feletti a részesedése. Területileg „legkiegyenlítettebb” szervezeti forma az egyesület, míg falusi-kisvárosi dominancia a köztisztviselők esetében mutatható ki (lásd. 12. ábra).

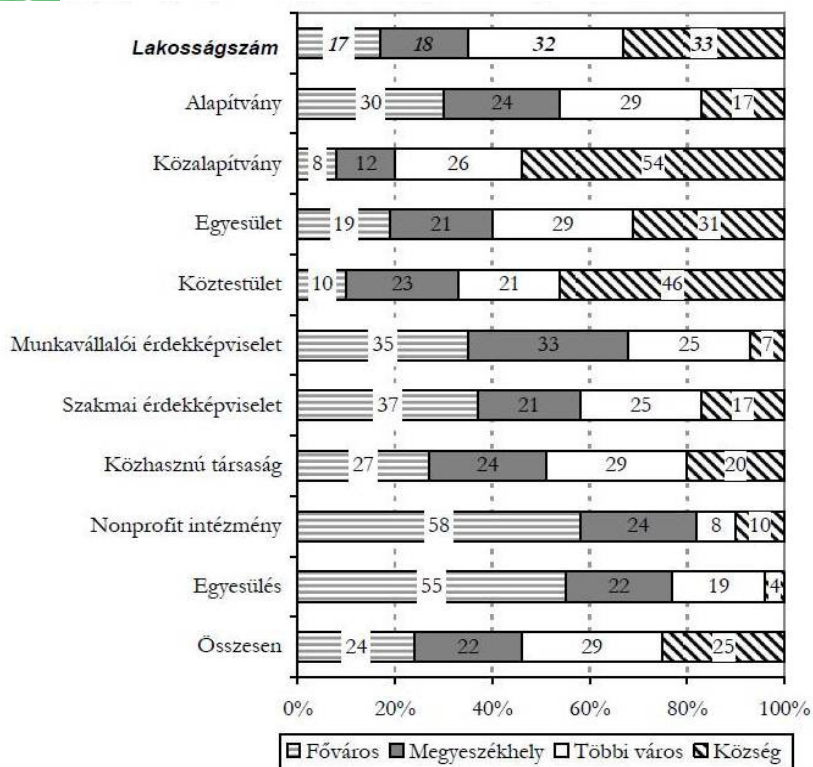
NUTS2-es régiókat vizsgálva a KSH jelentés megállapítja: „...2006-ban minden harmadik nonprofit szervezet Közép-Magyarországhoz kötődött, de kiemelhető a három dunántúli régió mutatója is, ahol az összes szervezet 31 százaléka működött. Észak- és Dél-Alföldön összpontosult a szervezetek 24, Észak-Magyarországon 11 százaléka...”

¹¹ KSH 2008.

12.ábra

A nonprofit szervezetek aránya szervezeti forma és településtípusok szerint, [KSH, 2008]

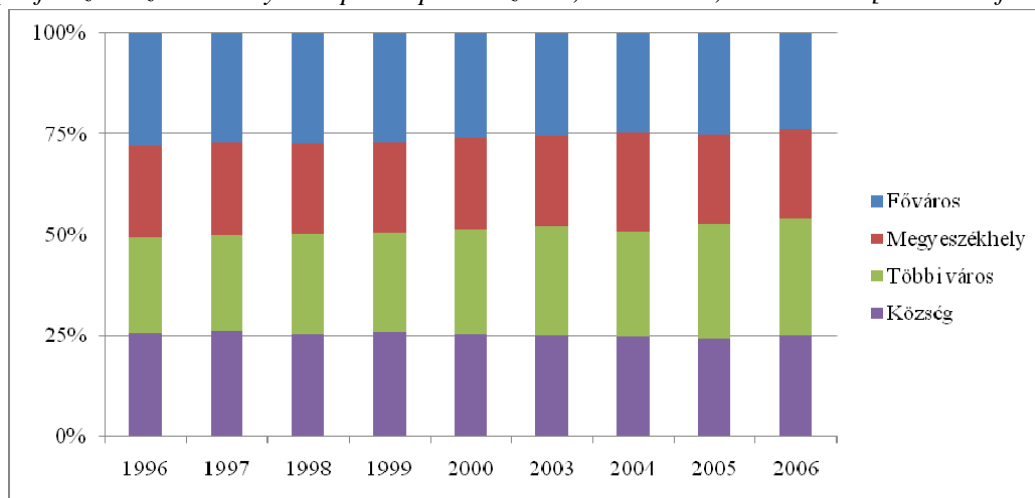

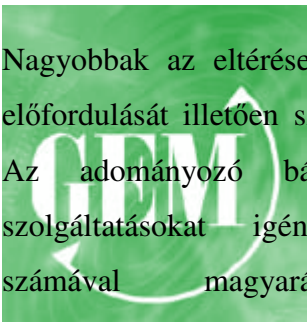
A nonprofit szervezetek településtípusok szerinti eloszlását illetően két trend érdemel nagyobb figyelmet. A fővárosi székhelyű nonprofitok számarányának csökkenése, és a közép,- vagy kisebb városok szervezeteinek arányának növekedése. Előbbi a nonprofitok fővárosi koncentrációjának végét jelzi, utóbbi

megerősíti azt a feltételezést, hogy az szociális vállalkozások optimális működés terei (falvakhoz képest szélesebb tagsági és támogatói bázis például) a városok. A szociális vállalkozások településtípusok szerinti eloszlása egyenletes. Lásd. 13. ábra.

13.ábra

A nonprofit szervezetek aránya településtípusok szerint, 1996-2000, 2003-2006. [KSH adatfelvételek].

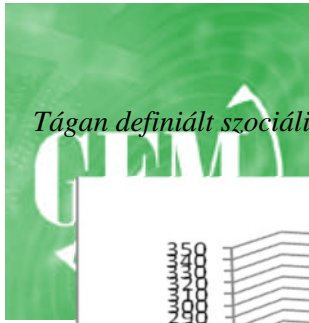

Nagyobbak az eltérések a szervezetek területi előfordulását illetően szervezeti típusok szerint. Az adományozó bázis közelsége és a szolgáltatásokat igénybe vevők nagyobb számával magyarázható, hogy a magánalapítványok és a közhasznú társaságok az átlagosnál jóval gyakrabban fordulnak elő a nagyvárosokban. A többségében helyi önkormányzatok által létrehozható közalapítványok több mint fele (55,5%) viszont az 5000 fős, vagy annál kisebb lélekszámú településeken működött. Az egyesületek az átlagost meghaladó mértékben fordultak elő a kisebb településeken [Osváth, 2009].

Összehasonlítva az 1990-es évek második felére és a 2000-es évekre vonatkozó megyei és regionális adatokat szintén két adatsor emelhető ki. A szektor egészére évek óta egy triális területi megosztottság jellemző. A nonprofitok egyharmada a Közép-Magyarországi régióban (egyötödük a fővárosban) működik, míg a szervezetek 31%-a dunántúli, 36%-a pedig az alföldi és az észak-magyarországi régióban

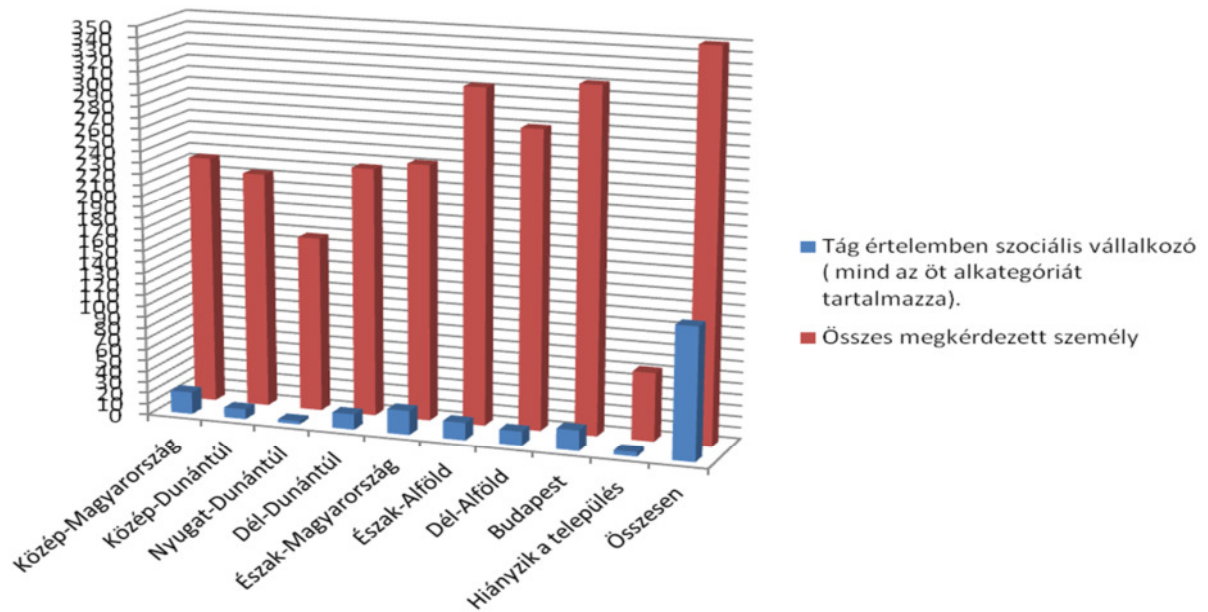
végezte a munkáját. A lakosság számát is figyelembe véve az Észak-Kelet-magyarországi megyékben (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) kisebb a nonprofitok előfordulásának valószínűsége, míg egyes dunántúli megyékben (Somogy, Veszprém Zala) ugyanez a mutató meghaladja az országos átlagot. Lásd. 1. sz. melléklet.

A GEM 2009. adatai ettől eltérő képet mutatnak. Míg a Közép-Magyarországi (és Budapest) és az Észak-Magyarországi Régióban magasabb számban jelennek meg a szociális vállalkozások, mind az öt fajtája, addig a Nyugat- és Közép-Dunántúli Régió kifejezetten hiányos lefedettséget mutat (14. ábra). Az eltérést a non-profit és for-profit szektor átfedése okozza.

14.ábra

Tágon definiált szociális vállalkozások regionális elhelyezkedése a mintában (mind az öt kategóriát tartalmazza)
[GEM 2009 alapján]

Összefoglalás:

Magyarország nemzetközi szinten a nemzeti jövedelem alapján elvártak felett teljesít a szociális vállalkozói aktivitás tekintetében.

Ugyanakkor a posztszocialista országok és közép-európai országok között a teljesítménye nem ennyire kiemelkedő, ami arra enged következtetni, hogy ez a két csoport önmagában is az átlagok felett teljesít.

A nemek közötti megoszlás az elvártak szerint alakul: a nők aránya a szociális vállalkozói aktivitás tekintetében jobb, mint a hagyományos vállalkozások esetében. A nemek közötti egyenlőtlenség tekintetében kiegyenlítettebb hazánk, mint a régiós országok. Meglepetésre a legdominánsabb vállalkozási típus a hibrid szociális vállalkozás lett, ami megfelel a törvényhozók törekvéseinek, hiszen

a szociális szövetkezetek és a non-profit gazdasági társaságok is ide sorolhatóak.

Bár vizsgálható adatok nincsenek a szociális vállalkozások szektorális megoszlásáról, vélelmezhető, hogy az erősebb gazdasági lehetőségekkel bíró „ágazatokban” (környezetgazdaság, szociális foglalkoztatás stb.) működik a többség [Petheő, 2009].

Területi megoszlásukat tekintve arra érdemes felhívni a figyelmet, hogy az általános területi tudományos tapasztalás a nyugati, és keleti országrészek közötti fejlettségbeli különbség mértékénél kisebb a nonprofit szektor elterjedtsége közötti különbség azonos területek között (lásd 1. melléklet). A mintavétel alapján inkább a Közép és Nyugat-Dunántúli területeken ritkábbak a szociális vállalkozások, és Észak-Magyarországon (szükségből is fakadóan) a legnagyobb az előfordulásuk.

Irodalomjegyzék

Baumol, William J. (1990) Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive The Journal of Political Economy, Vol. 98

Bocz János: „Jéghegyek”. Tévhitek, avagy a magyar nonprofit szektor mélyrétegei

Bocz János: A nonprofit szektor magyarországi működését befolyásoló tényezők. Statisztikai Szemle, 88. évfolyam 4. szám

Bocz János: A nonprofit szektor strukturális átalakulása Magyarországon - A magyar nonprofit szektor az 1990-es évek elejétől a 2000-es évek közepéig alapján. doktori értekezés, 2009, Corvinus Egyetem

Boschee J., J. McClurg (2003) Toward a better understanding of social entrepreneurship, Some Important Distinctions w.p. Letölthető: <http://toolbelt.se-alliance.org/resources/180>

Comission Discussion Paper. The Comission and Non-Governmental Organizations: Building a Stronger Partnership. Com (2000) 11/1.2 final. 2000.01.18. <http://www.un.org/dpi/ngosection/criteria.asp/>

Csoba Judit Frey Mária G. Fekete Éva Lévai Márta Soltész Anikó (2007): Szociális gazdaság kézikönyv, OFA Budapest, 2007

DTI Strategy for Social Enterprise 2002. London: HM Treasury

Justo at. al. Global Entrepreneurship Monitor (GEM) Social Entrepreneurship Study: Methodology & Data 2010 wp.

KSH (2008): Nonprofit szervezetek Magyarországon 2006. BUDAPEST, 2008

KSH (2012): A nonprofit (közhasznú) gazdasági társaságok szerepe a nonprofit szektorban, Statisztikai tükkör VI. évfolyam 76. szám, 2012.10.03.

Kuti É. – Marschall M. (1991)]. A nonprofit szektor fogalma. Egy definíciós vita, és ami mögötte van. Esély 1.

Osváth László: A NONPROFIT SEKTOR FÖLDRAJZI KÉPE MAGYARORSZÁGON. doktori értekezés 2009, ELTE

Petheő Attila István: A VÁLLALATI TÁRSADALMI FELELŐSSÉGEN TÚL: A SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁS. doktori értekezés, 2009, Corvinus Egyetem

Salamon, L. M. – Anheier, H. K. [1998]. The Emerging Sector Revisited. A Summary. Baltimore. The Johns Hopkins University.

Siri Terjesen, Jan Lepoutre, Rachida Justo, Niels Bosma: Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship Executive Summary. <http://www.gemconsortium.org/docs/download/376>

Smith, Brett R., Christofer E. Stevens (2010) Different types of social entrepreneurship: The role of geography and embeddedness on the measurement and scaling of social value. Entrepreneurship and Regional Development (22)6: 575-98

A GEM MAGYARORSZÁG KUTATÓCSOPORT TAGJAI ÉS SZPONZORAI 2009-BEN

A magyarországi GEM kutatást változatlanul a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Közgazdaságtudományi Kar vezetésével működő kutatócsoport végezte, kiegészülve a Budapesti Corvinus Egyetem három oktatójával és két amerikai résztvevővel.

A kutatócsoport tagjai

Dr. Szerb László, egyetemi docens, a kutatócsoport vezetője, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Dr. Zoltan J. Acs, egyetemi tanár, professzor, George Mason University (USA)

Dr. Varga Attila, egyetemi docens Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Dr. Ulbert József, egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Dr. Siri Terjesen, egyetemi tanársegéd, Kelly School of Business (USA)

Dr. Szirmai Péter, egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, KFK

Dr. Petheő Attila, egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, KFK

Szakács Katalin, Ph.D hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem, KFK

Márkus Gábor, Ph.D hallgató, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Szponzorok

A kutatás és jelen kiadvány anyagi fedezetét fő szponzora a Nemzeti Kutatás és Technológia Hivatal (NKTH) mellett a George Mason University és a PTE Közgazdaságtudományi Kara biztosította. A kutatásban résztvevők ezúton is köszönetet mondanak a nyújtott támogatásért.

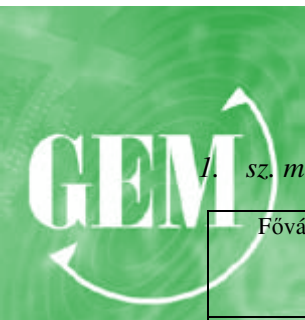
Az adatfelvételt a Szociográf Piac- és Közvélemény-kutató végezte.

További információ: Dr. Szerb László, egyetemi docens

7622-Pécs Rákóczi út 80 Tel: 72-501-599/3125

e-mail: szerb@ktk.pte.hu

GEM központi honlap: www.gemconsortium.org

Melléklet

1. sz. melléklet. A nonprofit szervezetek száma területi elhelyezkedésük szerint, 1996-2000, 2003-2006. [KSH adatfelvételek]

Főváros, megye, régió	1996	1997	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006	A lakónépesség aránya 2006-ban	Az 1000 lakosra jutó szervezetek aránya 2006-ban
Budapest	12 655	12 785	12 938	12 976	12 309	13 466	13 015	14 278	13 884	16,9	8,2
Pest	2 329	3 287	3 406	3 508	3 561	4 408	4 561	5 142	5 509	11,7	4,7
<i>Közép-Magyarország</i>	<i>14 984</i>	<i>16 072</i>	<i>16 344</i>	<i>16 484</i>	<i>15 870</i>	<i>17 874</i>	<i>17 576</i>	<i>19 420</i>	<i>19 393</i>	<i>28,6</i>	<i>6,8</i>
Fejér	1 361	1 396	1 415	1 382	1 387	1 698	1 657	1 810	1 934	4,3	4,5
Komárom-Esztergom	1 818	1 301	1 334	1 369	1 332	1 511	1 466	1 529	1 521	3,1	4,8
Veszprém	1 913	2 110	2 121	2 215	2 093	2 308	2 260	2 453	2 488	3,6	6,8
<i>Közép-Dunántúl</i>	<i>5 092</i>	<i>4 807</i>	<i>4 870</i>	<i>4 966</i>	<i>4 812</i>	<i>5 517</i>	<i>5 383</i>	<i>5 792</i>	<i>5 943</i>	<i>11,0</i>	<i>5,4</i>
Győr-Moson-Sopron	2 416	1 909	1 943	1 904	1 952	2 121	2 144	2 255	2 370	4,4	5,4
Vas	1 128	1 200	1 290	1 368	1 397	1 570	1 539	1 633	1 672	2,6	6,4
Zala	1 591	1 689	1 761	1 748	1 701	1 810	1 831	1 924	1 992	2,9	6,8
<i>Nyugat-Dunántúl</i>	<i>5 135</i>	<i>4 798</i>	<i>4 994</i>	<i>5 020</i>	<i>5 050</i>	<i>5 501</i>	<i>5 514</i>	<i>5 812</i>	<i>6 034</i>	<i>9,9</i>	<i>6,0</i>
Baranya	1 788	2 123	1 975	1 899	1 733	2 037	2 075	2 273	2 402	4,0	6,0
Somogy	1 807	2 044	1 932	2 010	1 945	2 005	2 018	2 161	2 239	3,3	6,8
Tolna	1 031	1 089	1 127	1 191	1 208	1 347	1 349	1 444	1 513	2,4	6,3
<i>Dél-Dunántúl</i>	<i>4 626</i>	<i>5 256</i>	<i>5 034</i>	<i>5 100</i>	<i>4 886</i>	<i>5 389</i>	<i>5 442</i>	<i>5 878</i>	<i>6 154</i>	<i>9,6</i>	<i>6,4</i>
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 394	2 756	2 735	2 806	2 797	3 138	3 196	3 446	3 549	7,1	4,9
Heves	1 410	1 505	1 521	1 562	1 520	1 706	1 644	1 757	1 868	3,2	5,8
Nógrád	832	1 006	792	813	842	984	977	1 032	1 130	2,1	5,3
<i>Észak-Magyarország</i>	<i>4 636</i>	<i>5 267</i>	<i>5 048</i>	<i>5 181</i>	<i>5 159</i>	<i>5 828</i>	<i>5 817</i>	<i>6 235</i>	<i>6 547</i>	<i>12,4</i>	<i>5,2</i>
Hajdú-Bihar	1 707	2 062	1 993	2 138	2 220	2 525	2 443	2 701	2 779	5,4	5,1
Jász-Nagykun-Szolnok	1 734	1 812	1 663	1 732	1 571	1 726	1 752	1 834	1 837	4,0	4,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1 442	1 697	1 750	1 819	1 833	2 134	2 167	2 314	2 402	5,7	4,2
<i>Észak-Alföld</i>	<i>4 883</i>	<i>5 571</i>	<i>5 406</i>	<i>5 689</i>	<i>5 624</i>	<i>6 385</i>	<i>6 362</i>	<i>6 849</i>	<i>7 018</i>	<i>15,2</i>	<i>4,6</i>
Bács-Kiskun	2 190	2 173	2 093	2 127	2 140	2 548	2 385	2 518	2 550	5,3	4,8
Békés	1 434	1 567	1 730	1 752	1 732	1 893	1 835	1 943	2 154	3,8	5,6
Csongrád	2 336	1 854	1 865	1 852	1 871	2 087	2 077	2 247	2 449	4,2	5,8
<i>Dél-Alföld</i>	<i>5 960</i>	<i>5 594</i>	<i>5 688</i>	<i>5 731</i>	<i>5 743</i>	<i>6 528</i>	<i>6 297</i>	<i>6 708</i>	<i>7 153</i>	<i>13,3</i>	<i>5,3</i>
<i>Összesen</i>	<i>45 316</i>	<i>47 365</i>	<i>47 384</i>	<i>48 171</i>	<i>47 144</i>	<i>53 022</i>	<i>52 391</i>	<i>56 694</i>	<i>58 242</i>	<i>100,0</i>	<i>5,8</i>